

Vilken typ av kamera passar dig?

Praktiska tips inför valet av kamera

VILKA KAMERATYPER FINNS DET? Man brukar dela in kameror i tre huvudgrupper: kompaktkameror, superzoomar och systemkameror.

Kompaktkamerornas största fördel är att de är små. En förutsättning för att ta bra bilder är ju att man har kameran med sig – det är lätt att de större kamerorna ofta blir lämnade hemma. Många kompaktkameror erbjuder även bra makrofotografi (möjligheten att ta extrema närbilder) och bildstabilisering (kameran tar bort lite av handskakningarna så att bilderna blir skarpere). Funktioner för att kamerornas **autofokus** ska känna igen ansikten och fokusera på dem blir allt vanligare och kan vara praktiskt. Flera kompaktkameror kan dessutom användas i vatten och tål tuffa tag. Kompaktkamerornas akilleshäla är bildkvaliteten inomhus när ljuset är dåligt, samt begränsade kreativa möjligheter.

Superzoomens största fördel är just möjligheten att zooma in (förstora) motivet mycket. Förstoringsgrader mellan 7×-30× är vanligt vilket innebär att man oftast får både vidvinkel och supertele (läs om brännvidder från s. 20) i samma lätta kamera utan att byta objektiv. Dessa kameror ser ut som systemkameror och fungerar ungefär likadant. Eftersom superzoomarna ofta har samma sensorer som kompaktkamerorna delar de tyvärr även samma svagheter angående bildkvalitet och trots betydligt fler inställningsmöjligheter finns fortfarande kreativa begränsningar.

Systemkameror har ett system av tillbehör som man kan koppla till kameran, därav namnet. Det viktigaste är att objektivet går att byta ut vilket innebär stora kreativa möjligheter. Bildkvaliteten är den bästa möjliga och moderna systemkameror är mycket ljuskänsliga vilket hjälper till att ta fina bilder i dåligt inomhusljus – utan att använda blix. Nackdelen är kamerornas storlek och vikt. Systemkamerorna kan sedan delas in efter storleken på den digitala sensorn, dvs. den del i kameran som träffas av ljuset och registrerar själva bilden (motsvarar filmen i analoga kameror).

Micro Four Thirds kallas ett relativt nytt sensorformat som blir allt populärare därför att kamerorna är små trots att de kan byta objektiv och tillbehör på samma sätt som de större kollegorna. Bildkvaliteten är ofta riktigt bra, men det utmärkande är det lilla formatet. Micro Four Thirds och Four Thirds (större kameror) delar sensorformat.

APS-C kallas det dominerande sensorformatet som sitter i de flesta systemkameror idag. Idag är det svårt att hitta en dålig kamera från detta segment, bildkvaliteten och funktionaliteten är oftast suverän.

Fullformat kallas det sensorformat som är lika stort som klassisk småbildsfilmm/dia (24×36mm). Dessa kameror är överlägsna i dåligt inomhusljus, med fina färger och detaljer, och kan erbjuda extra kort skärpedjup när så önskas (se exempel på nästa sida).

Det finns övergripande skillnader mellan de olika kameratyperna som kan sägas gälla generellt. Givetvis finns undantag men här kommer tips på några faktorer att titta lite extra på:

MEGAPIXLAR, MP Tillverkare av kameror lägger stor vikt vid kamerans upplösning, dvs. hur många bildpunkter ("pixlar") som bilden består av. Faktum är att de flesta digitalkameror idag har långt fler megapixel (miljontals pixlar, MP) än vad som normalt behövs. 8–10 MP eller mer är standard vilket oftast räcker utmärkt för att ta fram fotokopior upp till A3-format, eller mer beroende på motivet. Den stora vinsten med fler megapixel är annars att du kan beskära bilderna hårdare och fortfarande få kvar fina detaljer. Men många faktorer påverkar detaljrikedomen i bilderna (främst objektivet och kamerans bildbehandling) och det är därför det inte går att säga att t.ex. 14 MP alltid ger skarpere detaljer än 10 MP.

Slutsats: Stirra dig inte blind på antalet megapixel. Om du skulle bli missnöjd med ditt kameraköp lär det vara andra faktorer som irriterar dig.

MAXIMALT ISO-TAL OCH BRUS Här är skillnaderna stora mellan olika kameratyper. Ju högre **ISO-tal** (s. 40) kameran tillåter, desto snabbare **slutartider** (s. 36) kan du få, vilket minskar risken för oskärpa i bilden när ljuset är dåligt (t.ex. inomhus eller kvällstid). Så kallad bildstabilisering (s. 27) motverkar visserligen dina egna handskakningar men inte motivets rörelser, som bara kan åtgärdas med snabba **slutartider**. Problemet med höga **ISO-tal** är brus, en typ av kornighet som förstör fina detaljer i bilden. Ju större sensor är och desto färre (!) megapixel som används, desto bättre förutsättningar för brusfria bilder vid höga **ISO-tal**.

Slutsats: Ju högre **ISO-tal** kameran medger, desto bättre vid fotografering i dåligt ljus. Ju större sensor i kameran desto bättre förutsättningar för brusfria bilder, vilket talar starkt för systemkamerorna.

Exempelsidor
ur boken **Stäpp
loss fotografen
inom dig**.
Text, foto och
illustrationer:
© Petter Stahre

Såls i
Expert-
butikerna.

Trots identiska inställningar (**bländarvärde 5,6** och samma brännvidd) får du olika skärpedjup beroende på hur stor sensorn i din kamera är.

SKÄRPEDJUP Ju större sensor i kameran desto bättre förutsättningar för att skapa kort skärpedjup (s. 32), vilket är eftersträvarvärt bl.a. för porträttfotografi. Trots identiska kamerainställningar ser du att bakgrunden i bilderna ovan skiljer sig åt en hel del. Det korta skärpedjup som bilden till höger visar prov på går inte att åstadkomma med kompaktkameror. Samtidigt kan denna nackdel innebära en fördel vid produktfotografi där man ofta vill ha skärpa i hela bilden.

Slutsats: Om du är intresserad av kort skärpedjup är kameror med stora sensorer, systemkameror, att föredra. På dessa kan du även byta objektiv, vilket också är en viktig parameter vid lek med skärpedjupet.

AUTOFOKUS Kamerans automatiska fokusering varierar mycket mellan olika kameror. Bristande **autofokus** kan innebära att det ibland tar så lång tid för kameran att fokusera att fototillfället hinner försvinna innan bilden är tagen – mycket irriterande. Till viss del påverkar vi själva hur **autofokus** ska fungera (s. 16), men det påverkar i bästa fall hastigheten marginellt.

Slutsats: Prova alltid kamerans **autofokus** om du har möjlighet. Även här är systemkamerorna ledande.

KONTRASTOMFÅNG Kamerans förmåga att på samma gång registrera detaljer i både ljusa och mörka partier av motivet mäts genom kontrastomfånget. Ju mindre sensor och samtidigt fler megapixlar, desto sämre förutsättningar för att bilderna får stort kontrastomfång. Men kamerans bildbehandling spelar också stor roll.

Slutsats: Systemkamerorna har oftast ett större kontrastomfång än kompaktkameror och superzoomar.

FILM Kompaktkamerorna var de första att få filmfunktion men det var först när systemkamerorna började kunna filma i HD-upplösning som en smärre revolution utbröt. Den filmkvalitet som framför allt systemkamerorna kan ge är imponerande. Möjligheten att växla mellan olika objektiv och att skapa kort skärpedjup gör att vissa systemkameror till och med används för professionella filmprojekt.

Slutsats: Moderna stillbildskameror med videofunktion kan till stor del ersätta vanliga filmkameror. För kort skärpedjup (såsom i biofilmer) krävs systemkamera även om kompaktkameror kan producera utmärkta filmer. *Läs mer om film på s. 74.*

Exempelsidor
ur boken **Släpp
loss fotografen
inom dig.**
Text, foto och
illustrationer:
© Petter Stahre

Säljs i
Expert-
butikerna.